

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako
: : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto 8 K, za pol leta 4 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8-50 K, za Ameriko 9-50 K.
List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila :
: sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Prvi narodni in državni praznik ujedinjene velike Jugoslavije v Novem mestu.

Naš prvi jugoslovanski narodni praznik se je praznoval v Novem mestu na naj-sijajnejši način. Že zunanje lice našega mesta je kazalo s svojim prazniškim nakitom in okrasjem, da se vse prebivalstvo brez izjeme zaveda zgodovinskega pomena tega dneva, rojstnega praznika velike Jugoslavije, katere srečni državljani smo postali po pravdoreku vsevečne Pravice v svetovni zgodovini. Tako slovanskega odela še Novo mesto ni imelo, odkar se zrcalijo njegove stene v mirno zamišljeni zeleni Krki. Vse ena sama, oživljena, hrepeneča in v sreči se topeča trobojnica, ta sveti simbol našega rodu s svojimi umetniškolepimi pomembnimi barvami! Nikdar več ne bodo naših streh in zidov onečaščale črne, rumene, zelene itd. barve žalostno in sramotno propadlih zatiralcev našega naroda! Na naši zemlji je prostor samo za naše barve, predstaviteljice lepote in blaženosti naše lepe velike Jugoslavije!

Že v soboto dne 14. t. m. je bilo vse mesto slavnostno okrašeno z jugoslovanskimi zastavami in zastavicami, z bujnim zelenjem, z dragocenimi preprogami in z umetniško izvršenimi napismi s primerno značilno vsebino. Vsepoposod si čital krepke reke in stavke, ki so kakor švigajoče raketete oznanjali novo dobo, v katero stopamo Slovenci skupno z brati iste krvi in istega jezika.

Šolska narodna slavnost.

Ta dan se je vršila v spomin na veliko dobo šolska slavnost vseh novomeških šol, ljudskih in gimnazij. V frančiškanski cerkvi je bila skupna služba božja, pred katero je prečital g. prof. dr. Ciril Ažman slovesno s prižnice zbranim učencem, dijakom in učiteljem vseh treh šol manifest Narodnega veča in odgovor regenta Aleksandra, obe zgodovinsko važni listini, tvoreči podlago zgradbi skupne velike domovine vseh Jugoslovancev od Turskih planin do staroslavne Soluna. Po službi božji je zapel pevski zbor našo lepo himno „Lepa naša domovina“. Njeni mogočni, a vendar globoko čuvstveni akordi so zveneli vse drugače, popolnoma drugače, kot pa oni nekdanji o naših „modrih gospodarjih“.

Po maši se je pomikal dolg spreved šolske mladine in učiteljev proti novi gimnaziji, kjer se je vršila interna šolska slavnost z izbranim vzporedom. Gimnazijska telovadnica, največja dvorana v našem mestu, ki jo je za to slavnost z umetniškim okusom okrasil g. prof. Germ, je komaj sprejela pod svojo streho vse malčke in dijake, deklice in hospitantke in večje število povabljenih gostov, med njimi zastopnika okraj. šol. sveta g. dr. Gregorina, mestnega župana g. Rozmana, mestnega župnika mil. g. prošta dr. Elberta, prejšnjega ravnatelja g. Brežnika in okr. nadzornika g. Grada i. dr.

Spored je obsegal te-le točke:
1.) „Slovenac, Srb, Hrvat“ — pesem, poje pevski zbor s premiljevanjem orkestra.
2.) Pozdravni govor: ravnatelj Wester.
3.) Vodnikova „Ilirija oživljena“, deklamuje učenka 8. gimn. razr. Albina Rozman.
4.) Slavnostni govor: profesor dr. Tiller.

5.) Sonatina. Orkestralna točka. 6.) a) Gregorčič: „Naš narodni dom“, deklamuje učenec 3. razreda ljudske šole Koštiál. b) Gregorčič: „Bratje, v kolo se vstopimo!“ deklamuje učenka 4. razr. ljud. šole Mlaker.
7.) Slavnostni govor: okr. šol. nadzor. Grad.
8.) Prešernova „Zdravljica“, deklamuje učenec 8. gimn. razreda Boleslav Grum.
9.) „Lepa naša domovina“, poje pevski zbor s spremljevanjem orkestra.

Ves spored se je izvrševal z veliko vnmemo in s prav lepim uspehom; zlasti so ugajale pevske in orkestralne točke pod mojstrskim vodstvom g. pevovodje Hladnika, zelo učinkovite so bile deklamacije učenca Koštiál in učenke Mlaker ter osmošolca Gruma in hospitantke Rozman iz osmega gimn. razreda, ki je nastopila v čedni narodni noši. Slavnostni govori g. ravnatelja Westerja, prof. Tillerja in nadzornika Grada so zbranim gostom in pred vsem mladini v krásni naši domači besedi in v pravem narodnem jugoslovanskem duhu, kakoršnemu pod starim režimom nelepega spomina ni bilo mesta v naših šolskih prostorih ob raznih „slavnostnih“ prilikah, naslikali živo in goreče pomen našega ujedinenja v eno veliko državo, ki je naša mati in ne pisana mačeha avstrijsko-madžarske pasme. Ker imajo ti govori svoj pomen tudi za širše občinstvo, jih priobčujemo na tem mestu v celoti.

G. ravnatelj Wester je izvajal v pozdravnem nagovoru:

Spoštovana gospoda! Draga nam mladina!

„Slovenac, Srb, Hrvat — za uvijek brat i brat!“ Zadnji glasovi te pesmi so pravkar izzveneli v dvorani. Čuti so kakor slovesna prisega pobratimov: Slovenci, Hrvatje, Srbi! Za večno si ostanemo bratje!

Vas vse, ki ste se v tem imenu zbrali v tej slavnostno okrašeni dvorani, pozdravljam najpristršeje. Velecenjeni gostje, ki ste se rade volje odzvali našemu povabilu, vi učiteljski zbori vseh treh tukajšnjih šol in vi, draga mladina — vsi dobrodošli!

Danes ste čuli iz ust svečeniških pri slovesni službi božji vdanostno izjavo naše Narodne vlade kraljevski rodovini Karadžordžević, čuli ste odgovor kraljeviča Aleksandra — kakor srečonosen omen nam zveni njegovo ime! Ujedinenje jugoslovanske narodne trojice je postalo zgodovinsko dejstvo.

Kako drugače je bilo nekdanj! Koli-kokrat smo v vznesenih besedah povdarjali bratstvo Slovencev in Hrvatov in Srbov. A bili smo ločeni po mejah, v zadnjih letih je bilo celo prepovedano imenovati imena teh treh narodov v eni sapi. Razdvajali so nas po nasilnem načelu: Divide et impera! Drži jih vsaksebi, zapoveduj jim, tlači jih! Ideja združitve, kulturne, kaj še politične, je bila zgolj ideal, ki pa se je sedaj udejevil. Beseda je meso postala!

Zlasti mi Slovenci, že davni naši predniki, smo težko čutili nasilnost tujih gospodarjev.

„Viharjev jeznih mrzle domačije, bile pokrajne naše so, kar, Samo,

tvoj duh je zginil, kar nad tvojo jamo, pozabljeno od vnukov, veter brije.

Obložile očetov razprtije

s Pipinovim so jarmom sužnjo ramo; odtod samo krvavi punt poznamo, boj Vitovca in ropanje Turčije.“

Turobno sliko naše preteklosti nam podaje s temi besedami Prešeren. Gospodoval nam je Frank-Nemec na eni strani, na drugi nas je gnjavil Avar-Madžar, na jugu je prežal na nas Lah, za hrbtom pa Turek. Le enkrat, za malo let, smo bili ujedineni vsi Slovenci pod žezlom Samovim, a prekmalu „minili sreče so in slave časi“.

Razkosali so nas v Kranjce, Štajerce, Korošce, Primorce. Prišli so nad nas tuji gospodarji, inorodni knezi, nemški grajščaki. Ječal je naš kmet pod tujim jarmom:

„Mi sejemo — grad nam požanje, njegovo vse — naše pa nič!
In zajutrek naš, to je — tlaka, večerja pa — valpetov bič!“

Vzbuknilo je v narodu, koprnečem po svobodi. Sledil je upor za uporom, kmet je šel v boj za „stara pravdo“. A doživel je narod svoj veliki petek, ko so na Markovem trgu v Zagrebu kronali našega prvega kralja, z razbeljeno krono na glavi, sedečega na tlečem prestolu, z ognjeno žarečim žezlom v roki.

Gospodstvo polje! Tudi tam je stal naš knežji prestol, stoji še dandanes, a ni kneza, da bi nanj sedal, da bi svojemu narodu delil pravice in dajal v slovenski besedi vladarsko zaobljubo. Pred več ko 400 leti je bilo to poslednjikrat!

V deželjo je vdiral Turek, moril je, ropal, požigal, odvajal naše ljudi v sužnost — tisti Turek, ki smo ga morali še nedavno nazivati brata — zaveznika!

Izbruhnila je bila svetovna vojna. In tedaj so dali naši samosilni vladarji čutiti narodu svoje peklensko zlobne namere. Kakor nekdanj Špartanci — samo da to niso bili kakor Špartanci — svoje helote, tako so nas vdinjali kot sužnje v boj zoper rodne brate. Nečloveško, brutalno je bilo tako ravnanje z nami. Proti svojemu boljšemu prepričanju je šlo na tisoče naših rojakov, vaših očetov in bratov v krvavi boj, v nesrečo in smrt.

A vsepravična Usoda, ki vlada svet, izravna krivice masužne zločine, je hotela drugače! Niso nas zatrli — rešeni smo! Že dihamo prosteje. Danes plapola prvikrat slovenska trobojnica raz gimnazijsko poslopje, prvikrat vidite slavnostni prostor okrašen z belo-modro-rdečimi barvami, s slikami domačih in slovanskih umetnikov: jugoslovanske pokrajine, jugoslovanski motivi! Nič več se nam ni bati, da se vrnejo cesarski vohuni, rablji in obešalci v naše pokrajine. Le ena môra nas še teži. O da bi se bilo uresničilo blagovestno naročilo Gregorčičevo Soči! Da bi bila zbrala vse svoje vodovje in vzkipela v tok strašan ter tujce zemlje-ladne vtopila na dno razpenjenih valov takrat, ko so laški roji udrla na naša slovenska tla! Kragulj, ki je zasadil ostre kremlje v trup naroda, pravkar rešenega iz objema vojnega Moloha.

A ena nada nas drži po koncu; ni treba, da nam klonejo glave: zaupanje v končno zmago Pravice.

Glejmo, kaj vse je moral pretrpeti narod srbski! Križev pot je vsa njegova zgodovina. Doživel je veliki petek — Golgato — a prišel je zanj tudi dan vstajenja. Hoteli so ga uničiti, zatreti, potepati, ugonobiti, a narod kraljeviča Marka se ni dal spraviti s sveta. Grška bajka pripoveduje, da so vzrastli nekdanj iz raztrošenih zmajevih zob junaki v železnih oklepih. Tako so se, kakor bi bili vzniknili iz tal, pojavili srbski junaki, potem ko so bili njih desetstosotiči pobiti, ostali z lastne zemlje pregnani, vsa vojska razkropljena. Drugod pri svojih zaveznikih to in onstran morja so iskali in našli zavetja. In častiljivi njih kralj Peter, sedaj tudi naš kralj, se je moral kakor „ubežni kralj“ Levstikov skrivati pred zverskimi zasledovalci po odljudnih albanskih predelih, potem ko je bila njegova vojska poražena, a le na videz uničena. Zakaj junaki so se postoterili, z nadčloveško silo so planili nad sovraže in jih pogнали v nekaj tednih nazaj prek Save in Donave. Srbski narod je doživel svoje vstajenje — in z njim tudi mi Slovenci in Hrvatje.

Niso se nam vremena še docela zjasnila, še vise nad nami oblaki, — še so nejasni obrisi mejá naše osvobodjene domovine. A tudi tu gojimo opravičene nade, da doživimo tisti veliki dan, ko bo prosto dihal ves naš narod od Mure do Soče, od Drave do Adrije, združen s Hrvati in Srbi tja dol do Balkana in Vardarja. Zakaj trdno smo uverjeni, da zmaga pravica, da obveljajo načela največjega moža sedanjosti, ameriškega predsednika Wilsona — načela samoodločbe in pravičnosti. Ameriški profesor — to je Wilson po svojem prvotnem poklicu — je tisti mož, ki je nadmodril Evropo in njene zahrbtnje državnike ter laži-diplomate.

Vi mali dečki, ki še niste premagali vseh črk v abecedniku, in ve nežne punčike, ki še z drhtečo ročico pišete svoje ime na tablico, in vi prvošolčki, ki že tekmuje med seboj v znanju latinskih besed in prvih stavkov — in vi vsi drugi, ki že čitate Cezarja in Livija in Herodota in Ovida in Vergila in Homera, in vi fantje, ki se ob Horacu in Sofokleju pripravljate na slovo od naše gimnazije — danes ste se zbrali tu složno od najmanjših do največjih, vi, naša mladina, up našega naroda, da enodušno proslavite prvi jugoslovanski narodni praznik. Vsa bodočnost je še pred vami. Naj bi vam bila vsekdar srečna in jasna! Ostanite zvesti sinovi, zveste hčerke svojega naroda! Glejte, da boste v državi, ki bo štela nad 13 milijonov prebivalcev, pošteni državljani, s tem sveto služč sebi in svoji veliki domovini. To bodi vaš iskreni, trdni sklep na današnji praznik tu vpricho odličnih gostov, ki so nas počastili, vpricho vaših učiteljev in učiteljic, ki jim je vaša dobra vzgoja prva skrb. Naj vam ostanejo od tega dne globoki vtiski v vaši duši,

govor kraljeviča Aleksandra. Nato je govoril starosta novomeškega Sokola g. dr. Ivan Vasič v sokolskem kroju slavnostni govor, ki je izzval vihar glasnega odobravanja po celem prostranem trgu. Takega patriotičnega govora še ni slišal novomeški Glavni trg. V večni spomin na ta slavnostni dan v našem mestu ga priobčujemo v celoti.

Govornik g. dr. Ivan Vasič je izvajal:
Narod jugoslovanski!

Zgodovina naroda SHS je žalostno poglavje. Kdorkoli njegovih sinov se mu ni odtujil, jo mora zasledovati s trpkostjo v srcu in grenkobo v duši, zakaj pisana je s solzami in krvjo. Zgodovina jugoslovanskega plemena je eno samo veliko ponižanje, tisočletno suženjstvo, neprestano trpljenje, nepretrgano mučeništvo. Toliko da se je pojavilo na pozorišču svetovne povestnice, že so je vkovali v robstvo. Po lepih naših pokrajinah je skozi stoletja z neomejeno oblastjo gospodaril narodu oholi nemški graščak in bič njegovega valpta je neusmiljeno živžgal po hrbitišču izmozganega kmeta, v Srbiji in Ercegovski paševal ljudstvu kruti Turčin, mu skrunil domove in božje hrame, onečašcal njegove žene in dekleta, tudi v Hrvatski je rezala kruh pravice brezpravnemu seljaku plemenita gospoda.

Čemu in odkod? Ker je ljudstvu gospodaril tujec, tuji nadvladi pa načelovala narodu tuja vladarska hiša, ki ni imela za njegovo blaginjo smisla in srca. „Očetočko“ svoje srce za blagor zaupanih ji narodov je sijajno posvedočila s svojim življenjem, ki je nepregledna vrsta najnižkotnejših dejanj in veležločinov. Pohlep po surovi sili, povečanju sijaja in bogastva vladajoče rodovine je narekoval sleherni njih dejanje in nehanje. Izvajajoč svoje pokolenje od razbojniškega pocestnega višestva so ostali vseskozi verni tem svojim tradicijam.

Najnovjša doba je prinesla narodu ustavo in mu zajamčila temeljne pravice in svoboščine. Ali kako so čuvali to ustavo, varovali naroda pravice, ščitili njega svoboščine? Tako kakor čuva volk oyce, varuje veter pepel, ščiti solnce sneg. Izgrajajoč narod proti narodu so nešteto krat brez sramu poteptali s prisego potrjeno ustavo in prelomili vladarsko svojo besedo. Hlineč se, da jim je vera najdražja svetinja, so se družili in bratili z zakletim sovražnikom krščanstva, dušmaninom Turkom. Da so v zvezi s pruskimi Hohenzollercii izzvali in zanetili v neizmerno gorje celokupnega človeštva svetovno vojsko, je že danes nepobitno dokazana zgodovinska resnica.

Dinastija, pod katere neslavnim žezlom je ječal troimeni naš narod nji sami v večno sramoto, je bila rod krivoprisežnikov, ustavo-lomcev, krvosesov in zemljegotov.

Prežalostni ti časi so za vedno za nami. Odločilna končna zmaga, ki jo je priborila junaška Srbija z brezprimerno požrtvovalnostjo s pomočjo silne antante, je za vselej strmoglavila te sovražnike in škodljivce ljudstva ter njih oprode.

Danes slavimo svoj veliki praznik, praznujemo dan svojega vstajenja. Pomislite, bratje in sestre, nam sužnjem in zatiranim, teptanim in brezpravnim, je zasijalo solnce svobode zlate! Zdrobljeni so tisočletni okovi, prebit je led, luski so padle raz oči in slepci smo izpregledali. Vsi plahi komaj verujemo, da stopamo kot svoboden, stremeč narod v srečnejšo bodočnost, v zvezo velikih kulturnih narodov. Od Soče do Vardarja povečuje danes večmilijonski narod SHS svoje ujedinjenje in bratstvo.

Odslej bo narod, prost tujega jarma, sam sebi vladal, si sam delil pravico, sam volil postave. Njegova volja, izražana po izvoljenih zastopnikih ljudstva, bo vrhovni zakon, narodna vlada, sestavljena iz po-

klicanih njegovih sinov, izvrševalteljica vzakonjene te volje.

Tej vladi na čelu pa naš gospodar Peter I., sin kmetske rodovine Karadžorđevićev, prvi sin našega naroda, kralj po volji ljudstva, kronani predsednik jugoslovanske republike, in sin njegov, idealni kraljevič — regent Aleksander. Peter I., čigar ime je čestito in spoštovano po vsej Evropi in vsem kulturnem človeštvu, je ena izmed največjih kraljevskih postav v svetovni zgodovini. Njegova dlan je čista, glava njegova jasna. Iz naroda je izšel, z narodom trpel, z njim delil njega usodo v najtemnejših, najbridkejših dneh. Kako pritlikavi in ničevi so v primeri z njegovo veličino sramotno odstavljene monarhi bivše Avstrije in Nemčije, veliki po svoji samopašnosti in sebičnosti, mali po svoji ljubezni in požrtvovalnosti do naroda. Peter Karadžorđević pa je iskal in poznal edinole narod, ki ga je ljubil z vso plemenitostjo velike svoje duše. To so z njegovim lastnim življenjem izpričana dejstva, ne izmišljotine, nikaki izrodki fantazije, ki naj bi klečevala v nezasluženi hvalisanju in pretiranem povelečevanju osebe kralja Petra, zato ker je kralj. Kot svobodni državljani smemo in moramo s ponosom priznati tudi kralju, kar je kraljevega.

Ščit rodu Karadžorđevićev je ostal svetel in neomadeževan, dasi so ga njegovi sovražniki skrunili in blatili z brezprimerno podlostjo. Kralja Petra, čegar postava je danes ožarjena z gloriozno mučeništva, so obremenili s težko obdolžitvijo, da se je izvršil umor nadvojvode Ferdinanda in njegove soproge kneginje Hohenburške po iniciativi njega in njemu udanih krogov. Nedavno pa se je v nemškem državnem zboru samem izreklo po vsej priliki opravičeno očitanje, da je bil ta atentat od predstaviteljev Avstrije in Nemčije naravnost naročen kot dobrodošel povod za napoved vojne. Dotako podlih laži, do tolike perfidnosti se je povzpela avstrijsko-nemška vlada.

Narod jugoslovanski! Imamo vladarsko hišo, ki radi nje ni treba zardevati pred svetom, dinastijo čistih rok, s katero se lahko ponašamo. Usoda Ti je pa naklonila v teh najtežjih, najresnejših časih tudi moče, ki so Ti z neumornim, neustrašenim delom ustvarili ujedinjeno Jugoslavijo, moče, katerih imena bodo s plamenečimi črkami zapisana v srcu in zgodovini naroda.

Narod! Slišal si možko, odkrito in pošteno besedo regenta Aleksandra, čul njegovo svečano zaobljubo. Otrsi s svojih čevljev zadnji prašek stare Avstrije, izruj iz svojega srca sleherni spomin na dobo hlapčevstva, žalitev in ponižanja ter stopi v novo življenje, novo državnost, pokonci glavo kot svoboden narod! Ali daj tudi domovini, kar ji gre, okleni se je z vso svojo ljubeznijo, posveti ji vse svoje sile in moči. Ako Te bo jeklenila ponosna zavest, da si svoboden član svobodne jugoslovanske države, potem, narod, neustrašeno naprej v zagotovljeno Ti jasnejšo bodočnost!

*
Zaključila se je ta javna proslava narodnega praznika z našo večno lepo himno „Lepa naša domovina“, ki jo je pelo navdušeno staro in mlado.

Ob sklepu slavnosti smo imeli občutek, da je po zaslugi mestnega županstva s tem naša mestna hiša, naš Glavni trg in z njim celo mesto po nečednostih in grozotah klete vojne, ki so oblatile tudi našo ožjo domovino Dolenjsko, na novo posvečeno in očiščeno, vzbujeno k novemu lepšemu življenju v naši veliki ujedinjeni Jugoslaviji. V to pomози Bog in sreča Jugoslavije pod svetlo zvezdo staroslavnih srbskih carjev in kraljev! Dav. Majcen.

**Pošljite čimpreje
svoje doneske
za Narodni davek!**

Razglas Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Razglas, s katerim se vojaškotakсни obvezanci pozivajo v zglasitev. Na podlagi zakona z dne 10. febr. 1907, drž. zak. št. 80, se morajo vsi vojaškotakсни obvezanci do prestanka svoje vojaškotakсне obveznosti vsako leto meseca januarja zglasiti pri tisti občini, ki imajo v njej dne 1. januarja tistega leta svoje bivališče. Oprostilo od dohodninskega davka ali od službene nadomestilne takse, ki ga je zaradi svojega 1600 K nepresegajočega dohodka ali iz drugih razlogov pričakovati, ali ki je v prejšnjem letu nastopilo, ne oprosti od dolžnosti zglasitve. Zglasitev se sme izvršiti pismeno ali pa ustmeno. Pismena zglasitev se zgodi tako, da se pošljeta na občino dva, po vseh rubrikah s čitljivo pisavo popolnoma in resnično izpolnjena zglasovalna formularja. Zglasovalni formularji se dobivajo pri okrajnem glavarstvu in pri občinskem predstojništvu (pri mestnem magistratu) brezplačno. Pošiljatve zglasitev so poštnine proste. Zglasovalni formularji so urejeni tako, da se zganejo in naslovijo ter brez pismenega zavoja oddajo na pošto. Ustne zglasitve vpiše občina v oba zglasovalna formularja. Zglasitve, ki se vrše s posredovanjem tretje osebe, ne odvežejo tistega, ki se je dolžan zglasiti, od odgovornosti za izpolnitev njemu naložene zaveznosti. Tistim, ki so dolžni se zglasiti, pa predpisane zglasitve ne izvrše pravočasno ali pa jo izvrše v bistvenih točkah nepopolno, se sme naložiti denarna kazen do 50 kron. Vojaškotakсни obvezanci, ki v svojih zglasitvah deloma zakrivijo zamolčitve ali neresnične napovedi, zapadejo, v kolikor dejanje ne utemelji čina, ki ga je po občnem kazenskem zakonu kaznovati kot kaznivo dejanje — denarnim kaznim do 500 kron, in ob posebno obtežujočih okoliščinah do 1000 kron. Kadar denarnih kazni ni mogoče iztirjati, se izpremene v zaporne kazni. Vrhutega ima politična oblast pravico, da takrat, kadar se zglasitev ne izvrši pravočasno ali kadar se izvrši nepopolno, na podstavi znanih podatkov ali podatkov, ki se uradoma dožene, takoj določi vojaško takso. — Okrajno glavarstvo Novomesto.

Domače in tuje novice.

Rojstni dan regenta Aleksandra. Dne 17. dec. je praznoval regent Aleksander svoj rojstni dan. Narodna vlada mu je odposlala ob tej priliki sledečo brzozjavno čestitko: Njegovi Kraljevi Visokosti regentu Aleksandru, Beograd. Narodna vlada SHS v Ljubljani sporoča Vaši Kraljevi Visokosti ob priliki Vašega rojstnega dneva najprisernejše čestitke. Ko praznuje slovenski narod prvičkrat Vaš rojstni dan, izreka iskreno željo, naj Vam dodeli Bog mnogo let srečnega in blagoslovljenega vladanja. — Predsednik Pogačnik.

Msgr. dr. Evgen Lampe umrl. V pondeljek, dne 16. decembra 1918 ob pol 7. uri zjutraj je umrl v Ljubljani stolni kanonik msgr. dr. Evgen Lampe v starosti 44 let. Dr. Evgen Lampe je bil eden najbolj nadarjenih in zmožnih naših mož ter talent prve vrste. Bil je učenec dr. Krekova v semenišču in je prepotoval skoro celo Evropo. R. I. P.!

Pisatelj Ivan Cankar umrl. V sredo, dne 11. decembra v noči je izdihnil svojo blago dušo v deželni bolnici v Ljubljani po daljši bolezi pisatelj Ivan Cankar, eden naših največjih, najzaslužnejših mož na polju slovenske književnosti, star šele 42 let. Pogreb se je vršil v petek 13. decembra ob 3. uri popoldne iz Narodnega doma, kjer je bilo truplo razpoloženo občinstvu,

na pokopališče k Sv. Križu. Pogreb je bil veličasten, kakoršnega Ljubljana še ni videla — razen Krekovega. Kaj nam je bil Cankar v literaturi, bomo mogli presoditi še le sedaj, ko ga ni več. Slava njegovemu spominu!

Srbihovratski tečaj. Gospōda, ki so se prijavili za ta tečaj, naj se potrudijo prihodnjo nedeljo 22. t. m. ob pol 12. uri dopoludne v gimnazijo (posvetovalnico), da se domenimo radi početka pouka. Vabljeni so zlasti tisti, ki so že dobili priporočene pomožne knjige. Ravn. Wester.

Občni zbor Podpornega društva za učence tukajšnje gimnazije se bo vršil, kakor je bilo že naznanjeno, v nedeljo, dne 22. t. m. ob 10. uri dopoludne v posvetovalnici na gimnaziji. Odbor prosi gg. člane in članice, da se vabilu mnogoštevilno odzovejo.

Poroka. Na dan prvega jugoslovanskega narodnega praznika 14. dec. 1918 se je poročil v Ljubljani g. odvetnik dr. Albin Smole z ugledno gospodično Ani Anžičevo. Čestitamo najprisernejše!

Opomin. Iz Dobrnih na Dolenjskem smo prejeli daljši dopis, ki nam v prav nelep luči osvetljuje tamošnje poštno uradovanje. Danes naj zadostuje resen opomin na osebo, ki brezvestno zanemarja svojo dolžnost nasproti občinstvu. Če se bo površnost še nadaljevala, se bo pa postopalo drugim potom.

Italijanska kultura. Sedanja italijanska politika je Italiji zelo pogubna. Italijanska lakomnost po tujih deželah je povzročila, da se obdelovanje zemlje v Italiji zelo zanemarja. Vsled tega je rastlinstvo v mnogih pokrajinah južne Italije pustnijsko in po srednji in gorenji Italiji so vsled pomankljivega obdelovanja pokrajin nastala velika močvirja, kjer se vedno bolj širi grozna „malaria“. V starem veku je bila Italija, ker so Rimljani izborno obdelovali zemljo, bolj bogata in bolj zdrava. Stara Italija je izpremenila rastlinstvo trikrat. V prazgodovinski dobi je bila Italija gozdната. Za časa kraljev in ljudovlade je poljedelstvo in pastirstvo dajalo prebivalcem dosti hrane. Za časa cesarjev pa se je udomačilo vrtnarstvo, ki se dandanes v Italiji prevladuje. Ker so se v južni Italiji bilih naselili Grki, je dobila Italija od onod oljki in figovo drevo in vinsko trto. Gozdi so večinoma izginiti, vsled česar je tudi podnebje bolj neugodno postalo, manj dežja, več suše. Zato pa zasedajo sedaj Italijani radi gozdnate kraje na Notranjskem, da bi dobili zastonj mnogo lesa in drv. Če bi Italijani po sklenjenem miru obdržali Primorsko in Notranjsko, bi oni v dvajsetih letih izginiti vsi gozdovi in goli kras bi se približal Ljubljani, malaria pa bi po tako opustošenih pokrajinah morila slovensko prebivalstvo. Zato se branijo Afrikanci povsodi, v Eritreji in Tripolitaniji, italijanske kulture. Italijanske naselbine nimajo nikjer uspeha.

Emisija novih delnic Ljubljanske kreditne banke. Z ozirom na pretrgane poštnne zveze z Dunajem, Prago in precejšnjim delom Jugoslavije ter da se varujejo interesi posestnikov starih delnic do izdane nove emisije, je upravni svet Ljubljanske kreditne banke sklenil, podaljšati subskripcijski rok do 31. decembra t. l., na kar vse interesente opozarjamo. — Pogoji subskripcije so razvidni iz današnjega inserata.

Opoldanski strel. V Ljubljani se opoldanska ura naznanja s strelom z ljubljanskega gradu.

Brzozjav je odposla povodom narodnega praznika Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Novem mestu kralju Petru I., ki se glasi: „Oproščene suženjskih okovov kličemo: Živel kralj Peter I. naš osvoboditelj! Živel junaški regent! — Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Novem mestu.“

Brzojavko je odposlala novomeška občina kralju Petru I. s sledečim besedilom: „Nj. Veličanstvo kralj Peter I., Belgrad. — Novomeška mestna občina, ki je danes ob ogromni udeležbi naroda proslavljala z največjim navdušenjem vjedinjenje Jugoslavije, pošilja Vašemu Veličanstvu udanostno izjavo ter zagotavlja Vašemu Veličanstvu kot svojemu spasitelju svojo neomejeno zvestobo. — Županstvo Novo mesto SHS 15. decembra 1918. Župan Rosman.“

Razprodaja plemene živine. Na deželni pristavi v Medvodah se bo ta mesec razprodalo 150 dragocenih krav enobarvnega švicarskega plemena. Kupci naj se zglase pri oskrbništvu v Medvodah, kjer dobe vsa potrebna pojasnila. V Medvode vozi vlak iz Ljubljane malo pred 7. uro zjutraj.

Poštno naznanilo. V mejah ljubljanskega in zagrebškega poštnege ravnanstva je celokupni poštni, brzojavni in telefonični promet in promet s poštними zavitki zopet dovoljen. Jamstvo v smislu predpisov prevzame poštna uprava, razun za kraje, ki so vsled vojaških operacij ali večjih nemirov ogroženi. Takí kraji se od časa do časa razglašajo. Sedaj spada v ogrožene pokrajine Koroško. Pisma se predajajo zopet zaprta. Glede prometa z Dalmacijo, Bosno, Hercegovino, Srbijo, Črnogoro ter izven Jugoslavije bodo odredbe sledile.

Silvestrov večer priredita prostovoljno gasilno in s. k. izobraževalno društvo dne 31. t. m. v društveni dvorani v Št. Jerneju s sledečim sporedom: 1.) Pozdrav. 2.) Tri sestre (dr. Krek). Osebe: Orel, Nace B.; Helena, Rezka R.; Majda, Nežka A.; Špela, Marička L.; Ančka, Karlinca K.; France, Nace F.; Anton, Polde Z.; Berač, Jože G. Po igri šaljiva pošta s prosto zabavo. Med prosto zabavo igra tamburaški zbor. O polnoči nastop novega in starega leta. Začetek o polu 8. uri zvečer. Vstopnina: Sedeži I. vrste 3 K, II. vrste 2 K, stojišča 1 K. Igra se ponovi v nedeljo po novem letu popoldan. — K obilni udeležbi vabita odbora.

Sramoto nam delajo. To ne bo povzdignilo Jugoslavije, ako neolikana in pa nerazsodna mladina uničuje svojim so-meščanom napise itd., ako imajo ti nemški priimek. Čez noč ga ne morejo spremeniti. Kam pa bomo prišli, ako bomo tako otročji? Poglejmo si Čehe, kateri so gotovo vsaj toliko zavedni kakor mi, pa vendar svojih rojakov radi njih nemških priimkov ne sovražijo ali celo njih imetja zlobno poškodujejo, kakor se to žalibog godi pri nas. — Nujno je želeli, da bi bil tudi pri nas enkrat konec tem otročarijam. Sicer pa so takšna dejanja kaznjiva in se bodo storilci kaznovali, kakor hitro bodo vsi naznanjeni.

Fr. Gervazij:

Wilsonu.

Zasinil je svetovni mir,
zavit v nejasnosti oblak.
Pohlep, ostudni netopir,
v svoj rop izrablja tužni mrak:

Vsa pota v naš primorski raj
zaprl je nam krivični Lah.
Oj Wilson, Wilson pridi zdaj,
odpri nam v lastni dom zapah!

Ne damo teh primorskih mest,
ne krasnih trgov in vasi.
Če Lah bi jih dobil v posest,
bi znova tekla draga kri.

A ti ljubitelj si miru,
sodnik pravični bodi nam.
Ti ščit slovanskega rodu,
odpri nam vrata v lastni hram!

ŽENSKÉ LASE

zmešane in rezane, kupujem po najvišji dnevni ceni.

Izdelovalnica kit:

I. SVETEC - Novo mesto - glavni trg
nasproti rotovžu.

STANOVANJE iz dveh ali treh sob išče od 1. januarja v okolici kmet. šole v KANDIJI ali NOVEM MESTU - mirna stranka brez otrok. Naslov pove uprava Dolenjskih Novic.

Hiša pritlična ali enonadstropna v Kandiji ali Novem mestu se kupi. Ponudbe na upravništvo Dolenjskih Novic.

Učenec

poštenih starišev, kateri bi imel veselje do plesarskega obrta (maler), se sprejme v poduk. Kje, pove uprava Dol. Novic.

Advokat in kazenski zagovornik

Dr. Albin Smolè

uljudno naznanja, da zopet osebno vodi svojo pisarno, ki se nahaja v LJUBLJANI, Dunajska cesta št. 20, nasproti gostilne pri „Figovcu“.

— Dobro ohranjen, skoro nov —

bencin - motor

3 do 4 HP se zelo po ceni prodaja. — Poizve se pri ZOFIJI ŠKARJA, MIRNA.

Posestvo obstoječe iz treh hiš

v Kandiji pri Novem mestu se prodaja takoj iz proste roke. Zraven spada velik vrt, hiše so pripravne za vsakotero obrt, ker stojijo na zelo prometnem kraju. Posebno za usnjarsko obrt je pripravno, ker je že bilo tukaj usnjarsstvo. Več se poizve pismeno ali ustmeno pri lastniku Jakob Planinšek, Koglo št. 18, P. Šmarjeta, Dolenjsko. — Proda se tudi vinograd v zelo priljubljene gorice, v Mevcih, fara Šmarjeta, z vso pritlikino in kletarsko pripravo ter zidanico in 22 hektolitrov vina.

Odvetnik in kazenski zagovornik
(bivši vojaški sodnik)

Dr. Ignac Malnerič

vljudno naznanja, da se je povrnil iz vojaške službe in prevzel osebno vodstvo svoje pisarne v Črnomlju.

Išče se v najem stanovanje

s prostorom za prodajalno v Novem mestu ali v Kandiji. Eventuelno se vzame gostilno v najem. Naslov v upravništvu lista.

Še nekaj zimske obleke

obuvala, perila, rjuh, klobukov itd., je dobiti v Kandiji - Ostermanova hiša.

BRATJE SCHÖN

Dunaj I., Fischerstiege Nr. 8
priporoča svojo bogato zalogo

: galanterijskega :
nürnbergškega blaga

in drobnarije na debelo trgovcem.

Zastopnik: Josip KLEINDIENST, Rudolfovo.

Različne bonbone - -

- in slaščice za Božič
priporoča

HERMINA HROVAT

: Novo mesto, glavni trg :
v g. Bergmaun-ovi hiši.

Vabilo na subskripcijo

12.500 novih delnic, izdaja 1918, po K 400.— nom.,
v skupnem znesku K 5,000.000.—.

P. n.

Občni zbor Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani, ki se je vršil dne 15. aprila t. l., je sklenil — oziraje se na hitro napredovanje vseh bančnih poslov ter imaje pred očmi važne narodno-gospodarske naloge, katere čakajo banko ob koncu svetovne vojske, — okrepiti lastno bančno glavnico s tem, da se jo zviša od 10 na 15 milijonov kron.

Upravni svet, ki je bil pooblaščen, da stori v tem oziru ob primernem času vse potrebno, videč, da je tako željno pričakovani konec vojske pred durmi ter da gremo nasproti dogodkom, ki pomenijo tudi gospodarski prepod naših dežel, je sklenil, provesti to zvišanje delniške glavnice čim preje — in sicer ob sledečih pogojih:

1.) Delniška glavnica K 10,000.000.— se zviša za sedaj z izdajo 12.500 delnic po K 400.— nom., torej za K 5,000.000.— na K 15,000.000.—.

2.) Posestnikom starih delnic se ponudi 10.000 novih delnic, torej v razmerju: na vsakih 3 starih delnic 2 novi, po K 550.— tel quel za komad. Zlomki delnic se ne vpoštevajo.

3.) Nedelničarjem (novim subskribentom) ter stari delničarjem (ako želijo podpisati večje število delnic, nego jim pristojna v razmerju na 5 starih 1 novi) se ponudi 2500 delnic, po kurzu K 650.— tel quel za komad.

4.) Nove delnice imajo kupon za leto 1919.

5.) Subskripcijski rok konča z 31. decembrom 1918.

6.) Protivrednost podpisanih delnic se mora vplačati takoj; od 15. decembra t. l. do dneva vplačila več 3,6% obresti. Na vplačila glede

nedodeljenih novih delnic povrnemo 3,6% obresti od dneva vplačila do dneva vrnitve denarja.

7.) Prijave sprejemajo:

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani ter njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju,

Prva hrvatska štedionica v Zagrebu,

Hrvatska zemaljska banka v Osijeku,

Živnostenska banka v Pragi,

Češka prumyslová banka v Pragi,

Zemska prumyslová banka v Pešti ter podružnice teh zavodov.

Posestniki starih delnic, ki želijo podpisati nove delnice, morajo predložiti gori navedenim subskripcijskim mestom: a) podpisano in točno izpolnjeno priglasnico, b) plašče starih delnic in c) seznamek števil starih delnic (na drugi strani priglasnice).

8.) Razdelitev (reparticija) novih delnic se bode naznanila subskribentom pismeno; nove delnice se bodo razpošiljale spomladi 1919, proti vrnitvi potrdil o vplačilu denarja.

9.) Kurzni (ažijski) dobiček, ki se bode dosegel pri izdaji novih delnic, gre v korist rezervnemu zakladu banke (odštevši emisijske stroške in pristojbine).

Upravni svet Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani.